

7 млрд. грн. при тому, що у 2015 р., до їх об'єднання, цей показник складав всього 1,1 млрд. грн.¹.

Попри наявні успіхи у створенні об'єднаних територіальних громад на добровільній основі, у подальшому розвитку цих тенденцій є значні резерви. Насамперед, ще не завершений початковий етап, адже не всі села, селища і міста включилися до процесу територіальних об'єднань. Така ситуація ставить на порядок денний питання щодо необхідності розробки заходів, які спроможні забезпечити повсюдність включення всіх громад до пошуку оптимальних рішень у системі місцевого самоврядування.

З іншого боку, мотивація до створення територіальних об'єднань має бути посилена на основі використання нових механізмів, які повинні бути введені шляхом прийняття відповідних законодавчих актів. Серед них фундаментальне значення набуває питання передачі державою до управління об'єднаними територіальними громадами земель, які за їх межами. При цьому, має бути передбачено, що «землі та земельні ділянки державної власності, включені в межі населеного пункту, переходять у власність територіальної громади.

Сохацький Олександр

Тернопільський національний економічний університет

ВІЙСЬКОВІ ВИТРАТИ У БЮДЖЕТАХ КРАЇН СВІТУ: НОВІ РЕАЛІЇ

У другій декаді XXI століття дискусії щодо визначення оптимального розміру військових витрат у країнах світу починають звучати по-іншому. На фоні зменшення військових витрат у країнах ЄС несподіваною загрозою для територіальної цілісності для їхніх нових членів, колишніх республік СРСР виступила Російської Федерація, розв'язавши військовий конфлікт на Сході України та анексувавши Крим. Реальну агресію уже відчуло населення Сирії, місто Алеппо якої жорстоко бомбардували російські літаки.

У різних країнах світу, незалежно від форми правління (президентської, парламентської або змішаної), вибору пріоритетів економічного розвитку (мінімальним державним втручанням у економіку або її лібералізацією) надзвичайно важливим для існування та стабільного розвитку є правильне формування державного бюджету.

Державний бюджет є «серцем» держави, а гроші це «кров», що йде до «серця», щоб потім дати можливість перекачувати її по всьому організму держави для здорового існування як такої. населення. Тобто іншими, словами, це щорічні надходження та видатки, котрі у свою чергу розробляють державні органи для активного впливу на економічні процеси та підвищення його ефективності.

¹ 2 роки, 10 місяців і 1 день – стільки часу у вас йдуть реформи. – 2 лютого 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4165>.

Бюджети різних рівнів (державні, регіональні, муніципальні) наповнюються суб'єктами господарювання та фізичними особами, котрі виплачують податки і таким чином наповнюють їх. Надходження коштів на певні періоди плануються органами влади, виходячи із обсягів необхідних видатків. Для кожної із країн видатки державних бюджетів мають свою специфіку: зокрема існують бюджети «проїдання» (левова частка йде на фінансування соціальних програм, в першу чергу, пенсійне забезпечення) та бюджети розвитку, коли значні кошти інвестуються у інноваційні та інфраструктурні проекти). Однак є ще один вид видатків, що обов'язково присутні у всіх бюджетах країн світу. Такими видатками є витрати на забезпечення самого існування держави у межах визнаних міжнародними угодами кордонів – військові видатки.

Розглянемо історію формування військових витрат в Україні. Зокрема звернімося до періоду заснування Київської Русі. У 882 році було засноване поселення на території Подолу, що пізніше назвуть Києвом. В той період громада об'єдналася за спільним місцем проживання та спільною релігією. Але щоб вижити, їм потрібно було вміти себе захищати. Варто звернути увагу на демократичні принципи формування керівництва громадою. Князь обирався і, в свою чергу, обирав необхідну кількість воїнів, потрібних для оборони поселення.

Спочатку це були прості лучники, тобто простий люд себе захищав тим, що було у домі. Але з появою професійних воїнів, а саме легкої та важкої кінноти, з'явилася потреба у професійній зброї та броні. Броня була потрібна для важкої піхоти (старша дружина), новобранців (молода дружина) та лучників. Так створювався попит на військові товари. Попит сприяв процесу формування пропозиції зброї та предметів захисту воїнів. У містах починали селитися різного типу ремісники, зокрема: ковалі, дубильники шкіри. Створювалися примітивні лісопильні, місця для обробки металів.

Тобто саме тоді започаткувався процес розподілу праці. Ремісники уже не могли займатися землеробством. Вони створили попит на продукти харчування, зумовивши об'єднання селян у ферми по вирощуванню та виготовленню продуктів харчування, а саме: пшениці, бобових рослин, яблучні, виноградні та інші харчові ферми. Велику роль у цих процесах відіграло ведення скотарства, що поставляло необхідні для армії м'ясо, хутро та шкіру.

В той період часу бюджет громади формувалася з захопленого золота та сплати податків населення. У свою чергу видаткова частина бюджету розподілялася за принципом 40% на армію для захисту своєї території, 30% – на розквіт культурної складової, інші 30% ділилися на потреби влади та церкви. До прикладу, за умови наявності у загальному бюджеті 10000 золотих монет, 40000 золота спрямовувалося на потреби військових дружин.

Починаючи з кінця ХХ-го століття на земній кулі знову досить багато збройних конфліктів, що час від часу переростають у тривалі криваві збройні протистояння. Для України такі події стали реальністю у 2014 році, коли Російська Федерація анексувала Крим, впродовж трьох років здійснює ворожу агресію на Сході у окремих районах Донецької і Луганської областей.

Військова доктрина України, що у 90-х роках ХХ-го століття відмовилася від ядерної зброї в обмін на гарантії збереження територіальної цілісності від США, Великобританії та Росії, не передбачала такого розвитку подій. Ця доктрина передбачала поступову відмову від утримання великої за чисельністю армії, оскільки вважалося, що воювати за наші території жодна із держав-сусідів не буде.

Тенденції до скорочення військових видатків спостерігалися у багатьох країнах світу, зокрема країни – члени Північно – Атлантичного Альянсу (НАТО) почали зменшувати свої внески до його загального бюджету, деякі з них майже їх не сплачували. Вважалося, що світ, вступаючи до інформаційної епохи з вибуховим розвитком інноваційних технологій, за образним визначенням Клауса Шваба – президента Всесвітнього Економічного Форуму у Давосі, – епохи четвертої промислової революції, не може мати збройних протистоянь.

Однак, це виявилось далеким від істини, локальні війни за енергетичні ресурси поступово переросли у збройні конфлікти, що охопили великі території. У традиційне протистояння США та Росії за одноосібне лідерство після періоду холодної війни втрутився Китай.

Вищезазначене, на наш погляд, потребує нових наукових обґрунтувань обсягів військових видатків, що знову зростають уже на основі технологій четвертої промислової революції.

Сторошук Сергій

Тернопільський національний економічний університет

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НЕБАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ УСТАНОВ В УКРАЇНІ

Небанківські кредитні установи в багатьох країнах світу є невід’ємною і важливою складовою ринку фінансових послуг. У США, Канаді та деяких інших країнах членами таких установ є близько третини економічно активного населення. Впроваджуючи в життя кооперативну ідею фінансової взаємодопомоги, небанківські кредитні установи надають своїм членам майже весь спектр банківських послуг, активно конкуруючи із банківськими установами і створюючи для споживачів реальну можливість вибору, що робить фінансовий сектор цих країн більш ефективним.

В Україні небанківські фінансово-кредитні установи є порівняно новими для ринку фінансових послуг суб’єктами, діяльність яких ще недостатньо досліджена сучасною вітчизняною економічною наукою. Одними з найяскравіших їх представників є кредитні спілки. Як і в інших країнах, українські кредитні спілки мають статус неприбуткових організацій, що створюються з метою фінансової взаємодопомоги населенню. Однак, недостатнє суспільне розуміння соціально-економічної природи кредитних спілок, недоліки законодавчого регулювання їх діяльності та нагляд з боку